

23. Regulation (EU) No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013 laying down the Union Customs Code [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:L:2013:269:FULL&from=EN>

24. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами ЄЕС, Австрія, Фінляндія [...]; Конвенція, Міжнародний документ від 25.03.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987_012

25. Юридические аспекты автоматической обработки данных : Приложение 1. Письмо Исполнительного секретаря Европейской Экономической комиссии от 23 ноября 1982 г. на имя Секретаря Комиссии Организации Объединенных Наций по праву международной торговли. – Вена : Шестнадцатая сессия Генеральной ассамблеи ООН, 24 мая – 3 июня 1983 г.

26. Просте та безпаперове середовище для митної справи та торгівлі: Повідомлення комісії Раді, Європейському Парламенту, Європейському соціально-економічному комітету. – Брюссель : Комісія європейських співтовариств, 24.07.2003 COM(2003) 452, остаточне 2003/0167 (COD). – С. 6.

УДК 342.9

Р. М. Садовий, помічник судді
Червоноградського міського суду
Львівської області

НАСЛІДКИ СКАСУВАННЯ СУДАМИ РІШЕНЬ ПРО КОРИГУВАННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

Присвячено практичним проблемам, які виникають внаслідок скасування судами рішень про коригування митної вартості товарів. Проаналізовано митне законодавство у цій сфері, а також сучасну судову практику з митних спорів. Запропоновано шляхи розв'язання розкритих проблем і перспективні напрями наукових розвідок.

Ключові слова: документальна перевірка; митна вартість; митні платежі; права імпортера; судової практика; стягнення коштів.

The article explores practical problems that arise as a result of the courts canceling their rulings on correction of customs value of the goods. It focuses on three main issues. The first issue is that, from the legal standpoint, the legal status of the customs value remains undetermined after the court cancels the ruling regarding its correction. The second issue is that, from a practical standpoint, the rights of the importer that were violated are not restored, because the overpaid funds need to be returned from the budget. The third issue is that legal responsibility for violating the importer's rights is absent.

© Р. М. Садовий, 2016

Customs legislation on this subject and current court rulings in customs lawsuits are analyzed. Ways to solve the discussed problems, as well as directions for future research, are presented.

Key words: audit of documents; customs value; customs fees; importer's rights; court rulings; payment.

Постановка проблеми. Узагальнені статистичні дані адміністративних судів останніх років свідчать, що майже 50 % митних спорів – це справи про оскарження дій чи бездіяльності митниць щодо митної вартості товарів [1]. Зокрема, згідно з даними ДСА, спори з митної вартості займали 50 % від митних спорів у 2013 р. та 59 %, 53 % і 52 % відповідно у 2014–2015 та першій половині 2016 рр. [2]. Міністерство доходів і зборів України у листі від 07.05.2014 р. № 10441/7/99-99-10-03-01-17 надало громадськості відомості про судову практику щодо коригування митної вартості товарів. Так, дана категорія справ була найчисельнішою (майже 61 %) [3]. До цього ж аналіз судової практики свідчить, що у більшості випадків адміністративними судами рішення митниць про коригування митної вартості товарів визнаються протиправними та скасовуються. Так, за зведеними даним ДСА, у 2013 р. судами у справах про оскарження рішень щодо коригування митної вартості задоволено 53 % позовів та 63 %, 60 %, 83 % відповідно у 2014, 2015, першій половині 2016 рр. відповідно [2]. За інформацією ДФС щодо результатів судового оскарження рішень про визначення митної вартості на користь платників податків вирішено у 2013 р. 45 % справ на суму 81 млн грн; у 2014 р. 59 % на суму 165,8 млн грн; у 2015 р. 62 % на суму 190,9 млн грн; у січні–вересні 2016 р. показник ще більший – 82 % справ на суму 178 млн грн [4].

Проте у розрізі окремо взятих митниць кількісні показники виграних ними спорів зазначеної категорії можуть істотно відрізнятись. Наприклад, у Дніпропетровській митниці ДФС за 2013 – жовтень 2016 рр. питома вага позовів про оскарження митної вартості становили приблизно 80 % від загальної кількості справ, при цьому на користь митниці судами прийнято рішення у 58–86 % спорів за вказаний період [5]. У Львівській митниці ДФС приблизно 60 % таких спорів було виграно за цей період [6]. Натомість у Волинській митниці ДФС питома вага пред'явлених спорів щодо митної вартості істотно менша – від 25 % до 40 % [7].

Однак по всіх митницях і судах помітно стійку тенденцію до збільшення спорів цієї категорії, а також до зростання кількості позовів, спрямованих на примусове повернення митних платежів, сплачених за оскарженими рішеннями митниць. У зв'язку з цим проблема полягає в тому, що із набранням законної сили рішення суду про скасування рішення митниці щодо коригування митної вартості товару ситуацію не врятує. По-перше, з погляду закону правовий статус митної вартості залишається невизначеним – як невизнаний за рівнем декларанта, так і не скоригований митницею. По-друге, з практичного погляду порушені права імпортера повністю не відновлюються, тому що потрібно повертати з бюджету переплачені кошти, які, по суті, мають статус надмірно сплачених сум митних платежів. І по-третє, ніхто не несе жодної відповідальності за порушені права імпортерів у таких ситуаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання теоретико-правового характеру митної вартості товарів останнім часом були предметом дослідження таких науковців, як С. Г. Войтов [8], Ю. А. Ломейко [9], І. Г. Овчарук [10], Г. Д. Симонова [11], С. С. Терещенко [12], Т. С. Тоцька [13]. Натомість проблемні питання практики визначення митної вартості товарів, скасування рішень митниць про її коригування та повернення надмірно сплачених митних платежів були предметом розвідок та публікацій таких практикуючих юристів, як К. Гупало [14], О. Николаєнко [15], Г. Тасліцького [16], О. Щербака [17], І. Шинкаренко [18] (у переважній більшості юристів адвокатських фірм, що спеціалізуються на практиці митних спорів). Однак перша група зазначених фахівців митну вартість розглядає на загальнотеоретичному рівні, залишаючи поза увагою питання правозастосовної практики. Натомість публікації фахівців другої групи в силу поступової зміни судової практики втратили повністю або частково свою актуальність. Крім цього, високий показник скасованих судами рішень про коригування митної вартості товарів свідчить про постійне порушення державою прав та інтересів платників податків. Соціально-політичні процеси в нашій державі протягом останніх років, чіткий проєвропейський вектор зовнішньоекономічної політики України свідчать про запит суспільства на реальне забезпечення прав особи (у тому числі імпортерів), посилення гарантій їх дотримання та встановлення ефективного механізму притягнення до юридичної відповідальності тих осіб, які посягають на такі блага. У зв'язку з цим питання захисту прав платників податків під час коригування митної вартості товарів має високий ступінь актуальності.

Мета статті – на підставі аналізу норм чинного законодавства та практики його застосування розкрити проблемні питання наслідків скасування судом рішення про коригування митної вартості товару, а також розробити теоретичні положення для вдосконалення законодавства, що регламентує правовідносини в даній сфері діяльності.

Виклад основного матеріалу. Звернімо увагу на питання: який правовий статус має митна вартість товару, якщо її коригування визнано судом протиправним, а рішення митниці – скасовано? Адже проблема в тому, що Митний кодекс України (далі – МКУ) не містить норми, яка б чітко визначала, що у разі скасування судом рішення про коригування митної вартості товару автоматично визнається вартість, заявлена декларантом. Схожа норма є (ч. 7 ст. 54 МКУ [19]), але прописана вона дуже нечітко, що спричиняє різне тлумачення й брак єдиного підходу до її правильного розуміння.

З цього приводу маємо дві повністю протилежні думки. Так, згідно з позицією ДФС, такі судові рішення не призводять до обов'язку митниці повернути надміру сплачені митні платежі, оскільки митна вартість товарів залишається не визначеною. На підтвердження своєї позиції чиновники наводять правову позицію Верховного Суду України (далі – ВСУ), викладену в Постанові від 17.12.2013 р. у справі № 21-439а13 [20]. Своєю чергою, імпортери та їх представники відстоюють думку, що скасування судом рішення про коригування митної вартості тягне за собою автоматичне визнання митної вартості на тому рівні, який було заявлено під час декларування.

Слушно зауважує юрист-практик Г. Тасліцький, що важливо розрізняти самостійні юридичні дії, які супроводжують факт підтвердження митної вартості фіскальному

органу. До таких самостійних юридичних дій, які здійснюються різними суб'єктами, МКУ зараховує поняття: визначення, заявлення і контроль митної вартості [21].

Виходячи зі змісту ст. 51–52 МКУ, визначення і заявлення митної вартості товару – обов'язок і право виключно декларанта [19]. На противагу обов'язків і прав декларанта митниця має своє право і свій обов'язок – контроль правильності визначення митної вартості, який здійснюється під час митного контролю та митного оформлення шляхом перевірки числового значення митної вартості (ст. 54 МКУ). За результатом проведеного контролю правильності визначення митної вартості товарів, митниця визнає заявлену декларантом митну вартість або приймає письмове рішення про її коригування [21]. Отже, митниця не визначає митну вартість, а лише: або визнає, або коригує її (ч. 3 ст. 54 МКУ).

Тому у разі скасування судом рішення про коригування митної вартості товару складається така ситуація, що у правовому розумінні митну вартість товарів фактично не визначено. У зв'язку з цим єдиний можливий і логічний вихід – визнання митної вартості товару, яку заявляв декларант. Проте норми МКУ сформульовано так, що митниця не зобов'язана цього робити. Хоча можливості для цього є. Зокрема системний аналіз норм (п. 4 ч. 5 ст. 54, ст. 345–354 МКУ) [19] свідчить, чи можливо провести документальну перевірку дотримання митного законодавства під час митного оформлення товару імпортером, у результаті чого визнати заявлену ним митну вартість.

Знову ж таки, якщо митниця фактично не зобов'язана ініціювати таку перевірку, то імпортер у черговий раз позбавлений гарантій захисту своїх прав. Хоча в цілому він має право ініціювати документальну перевірку щодо себе (п. 1 ч. 2 ст. 351 МКУ), але, враховуючи практику цього разу вже податкових органів – винесення податкових повідомлень-рішень, від такої ініціативи самому імпортеру може стати лише гірше.

Друге питання, яке заслуговує на увагу, це повернення з Державного бюджету України митних платежів, які були сплачені під фінансові гарантії як різниця між сумою, визначеною декларантом та митницею.

“Суд не вправі одночасно і скасувати рішення митниці, і прийняти рішення про стягнення суми надміру сплаченого ПДВ та/або мита з бюджету”, – таку правову позицію ВСУ викладено у Постанові від 17.12.2013 р. у справі № 21-439a13, що сформувала усталену практику, за якою суди відмовляють в одночасному задоволенні позовних вимог про оскарження рішення і стягнення коштів [20].

На думку автора, той факт, що на сьогодні відсутня єдина узагальнена практика ВСУ у правовідносинах, що виникають після набрання законної сили МКУ 2012 р., не сприяє ефективному судовому захисту прав імпортерів у питаннях щодо повернення надмірно сплачених митних платежів. Однак у спірних правовідносинах щодо повернення імпортерам з Державного бюджету України сум надмірно сплачених митних платежів правова позиція ВСУ сформована у постановках від 15.04.2014 р. у справі № 21-21a14 [22] та від 25.11.2014 р. у справі № 21-207a14 [23], які через ст. 244-2 КАС України обов'язкові для всіх судів України.

Так, у Постанові від 25.11.2014 р. у справі 21-207a14 ВСУ зазначив, що “митне законодавство передбачає можливість виникнення правової ситуації, пов'язаної

з помилковою та/або надмірною сплатою митних платежів... Порядок, умови та процедура повернення помилково та/або надміру сплачених платежів законодавчо врегульовані... Цей порядок не передбачає повернення помилково та/або надміру сплачених обов'язкових платежів у спосіб судового стягнення безпосередньо (водночас) зі здійсненням судового контролю над рішеннями, діями чи бездіяльністю митних органів з питань, пов'язаних з розмитненням і справлянням митних платежів” [23].

У цілому повернення надмірно сплачених митних платежів врегульовано Порядком повернення платникам податків коштів, що обліковуються на відповідних рахунках митного органу як передоплата, і митних та інших платежів, помилково та/або надмірно сплачених до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами, затвердженого наказом Державної митної служби України від 20.07.2007 р. № 618 [24]. Згідно з цим Порядком, підставою для повернення таких платежів є письмовий висновок митниці, складений за заявою імпортера.

Однак практика свідчить, що митниці у більшості випадків “не знаходять підстав” для повернення надмірно сплачених митних платежів. Усе це спонукає імпортера в черговий раз звертатися до суду з метою оскарження відмови митниці та стягнення платежів із бюджету. Оскільки суди через вимоги ч. 2 ст. 161 КАС України зобов'язані враховувати правову позицію ВСУ, то вони знову ж таки відмовляють імпортеру в стягненні коштів із бюджету, але зазвичай зобов'язують митниці повторно розглянути заяву про повернення платежів [25].

Слід також зазначити, що відповідно до правової позиції Верховного Суду України, яка викладена у Постанові від 24.03.2015 р. у справі № 21-103a15, якщо митниця не виконала процедурних обов'язків щодо алгоритму дій, покладених на неї Порядком повернення та Порядком взаємодії, то така бездіяльність митного органу є протиправною [26].

Адвокат К. Гупало звертає увагу на Постанову Верховного Суду України від 16.09.2015 р. у справі № 21-1465a15 та її значення для даної проблеми [26]. Вона зазначає, що до цього часу у платників податків не було єдиного бачення процедури повернення помилково/надмірно сплачених митних платежів. Даною Постановою суд визначає, який саме з наведених механізмів – належний засіб захисту порушених прав платника податків у ситуації, коли має місце надмірна/помилкова сплата митних платежів [14]. Так, з аналізу Постанови випливає, що для повернення надмірно/помилково сплачених митних платежів платник податків має вчинити такі дії:

- 1) успішно оскаржити рішення про коригування митної вартості та картку відмови у прийнятті митної декларації;
- 2) звернутись до митного органу із заявою про повернення надмірно/помилково сплачених митних платежів;
- 3) у випадку відмови щодо задоволення/розгляду заяви звернення до суду із вимогами про визнання діяльності митного органу протиправною та зобов'язання його підготувати і направити для виконання Висновку про повернення надмірно/помилково сплачених митних платежів [14].

На думку автора, такий підхід потребує кардинальних змін. Оскільки в такий спосіб судова практика “грає” на користь держави, нехтуючи правами імпортерів та справедливістю. Слушно зауважував свого часу польський правознавець

М. Новіцькій, що однією з проблем, з якою стикаєшся у Східній Європі, це проблема позитивістського мислення у юристів, котрі виховувалися в соцтаборі. Мислення, суть якого полягає в тому, що суддя має застосовувати закон і він не має думати про те, хороший чи поганий цей закон [27, 7].

Вітчизняні реалії ускладнені й тим фактором, що надходження до бюджету коштів у результаті коригування митної вартості становить солідний показник, який наразі немає як замінити іншими податками й доходами. В результаті цього імпортер вимушений проходити два кола розгляду судових справ, що займає в кращому випадку мінімум 1,5–2 роки (хоча на практиці зустрічають випадки й по 4–5 років). І навіть якщо йому вдасться повернути ці кошти, то матимуть місце суттєві збитки на курсі валюти. Приклад з практики: імпортер з Кіровограду у лютому 2014 р. фінансові гарантії сплачував за курсом долара США приблизно 8 грн, то на сьогодні національна валюта знецінилась втричі. Додаючи сюди витрати на адвокатів, судові збори, то сума й значення повернутих платежів відповідно зменшуються ще в кілька разів.

При цьому про такі класичні для цивільного права засоби стимулювання виконання зобов'язань, як пеня, індекс інфляції, три проценти річних або проценти за користування чужими грошовими коштами, ні адміністративне, ні митне право не містять. Держава фактично користується надмірно сплаченими митними платежами на свій розсуд безкоштовно, без будь-яких додаткових фінансових наслідків за таке користування.

Необхідно зауважити доволі цікавий момент: ДФС та ДКСУ не ведуть обліку коштів, повернутих імпортерам як надмірно сплачені митні платежі, що вбачається з листів-відповідей цих служб [4; 28].

В окремо взятих митницях ситуація така: за 2013 р. – вересень 2016 р. у результаті скасування судами рішень про коригування митної вартості платникам податків повернено надмірно сплачених митних платежів:

- Львівською митницею: у 2013 р. 93,6 тис. грн; у 2014 р. 3244,4 тис. грн; у 2015 р. 4762,5 тис. грн; за січень–вересень 2016 р. – 4077 тис. грн [6].
- Волинською митницею: у 2013 р. 150 тис. грн; у 2014 р. 395,9 тис. грн; у 2015 р. 2284,9 тис. грн; за січень–вересень 2016 р. 3218,8 грн [7].
- Дніпропетровською митницею: у 2013 р. 4792 тис. грн; у 2014 р. 255 тис. грн; у 2015 р. 12 тис. грн; за перше півріччя 2016 р. – 2580 тис. грн [5].

Не можна уникати прямого питання: що забороняє судам стягувати такі платежі разом зі скасуванням рішення про коригування митної вартості товару? Адже за нинішньою практикою – зобов'язання надати висновок є належним способом захисту, а безпосереднє стягнення коштів з бюджету – ні. Чи відповідає такий стан речей ст. 1 Першого Протоколу до ЄКСП? Відповіддю на такі гострі питання була спроба надати у статті, написаній у співавторстві з головою та науковим консультантом Вищого адміністративного суду України, які піддали критиці судову практику Верховного Суду України в ідентичних, по суті, податкових спорах [29].

Нарешті третє питання, на яке слід звернути увагу, юридична відповідальність за прийняте незаконне рішення про коригування митної вартості товарів.

Проблема полягає в тому, що ст. 30 МКУ [19], яка мала б регулювати це питання, фактично є “мертвою”. Навіть дисциплінарна відповідальність є рідкістю. З особистого досвіду автора можна сказати, що здебільшого дисциплінарна відповідальність інспектора була результатом “планових” перевірок і подань прокуратури. Наприклад, на один із запитів юристів щодо кількості притягнутих до відповідальності посадових осіб за рішення про коригування митної вартості товарів, що були скасовані судами, ДФС не змогла надати відповіді [30].

Важливий інструмент, який працює в усіх державах Заходу, але його немає в Україні, – це персональна відповідальність посадової особи за порушені нею права фізичної чи юридичної особи. Як зазначив М. Новіцькій, якщо чиновник порушив якесь право особи, то ця особа може піти в суд, і не держава, і ніхто інший будуть платити, крім цього чиновника, якщо суд визнає його винним, тому що він порушив права особи [27, 5]. Зрозуміло, що таке запровадження потребує виваженого підходу законодавців, і головне – політичної волі влади. Але, на думку автора, це єдино правильний підхід, що поєднує водночас превентивний, попереджувальний, компенсаційний елементи, а також здатний спонукати посадових осіб до осмислення важливості дотримання вимог закону.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Узагальнюючи вище викладене, з метою усунення правової невизначеності статусу митної вартості товару у випадку скасування судом рішення про її коригування та попередження маніпуляцій митниць з безпідставним нескладанням відповідних висновків, враховуючи виключну компетенцію митниць здійснювати митну справу, пропонується у гл. 8 МКУ передбачити норму, орієнтовно такого змісту: “У разі скасування рішення про коригування митної вартості товару заявлена декларантом або уповноваженою ним особою митна вартість такого товару вважається визнаною автоматично без будь-яких додаткових для цього рішень чи дій органів доходів і зборів або їх посадових осіб. Надана фінансова гарантія повертається (вивільнюється) у порядку та строки, визначені цим Кодексом. З моменту набрання відповідним рішенням законної сили орган доходів і зборів зобов’язаний скласти висновок протягом 15 днів”.

Внаслідок надто великого фокусування держави на фіскальній функції митниць і сформованій судовій практиці з позитивістським присмаком, фактично імпортери вимушені проходити два кола судових оскаржень з метою повернення надмірно сплачених митних платежів, тим самим збільшуючи свої збитки від неправомірного коригування митної вартості товарів. Розплачується за таку недбалу політику у тому числі й кінцевий споживач, оскільки імпортер вимушений такі збитки включати у вартість товару за реалізації останнього. У зв’язку з цим справедливо було б внести зміни до МКУ для встановлення своєрідної компенсації імпортерам, що залежатиме від певного відсотка суми, яку держава стягнула в бюджет внаслідок протиправного коригування митної вартості товару. Видаються досить перспективними подальші наукові розвідки у даному напрямі.

Крім цього, пропонується запровадити пряму персональну відповідальність посадових осіб (або їх керівників), які прийняли рішення про коригування митної вартості товару, якщо таке у подальшому було скасовано за рішенням суду. Зрозуміло, що такий підхід не має зосереджуватися лише на митній вартості чи посадових особах митниць, а повинен мати комплексний підхід до всіх суб’єктів владних

повноважень. Вид цієї відповідальності, санкції тощо можуть бути предметом окремих наукових розвідок.

Список використаних джерел:

1. Судова влада України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://court.gov.ua/sudova_statystyka/5533iopoioo/
2. Про розгляд запиту від 04.10.2016 р. : лист ДСА України від 10.10.2016 р. № інфо/С689-16-684/16
3. Щодо судових спорів стосовно визначення (коригування) митної вартості товарів [Електронний ресурс] : лист Міністерства доходів і зборів України від 07.05.2014 р. № 10441/7/99-99-10-03-01-17. – Режим доступу : http://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/aSNewsDic.getNews?dat=06062015&num_c=481085
4. Про розгляд запиту : лист ДФС від 10.10.2016 р. № 10649/С/99-99-10-04-14.
5. Про результати розгляду запиту на публічну інформацію : лист Дніпропетровської митниці ДФС від 07.10.2016 р. № 15/ЗП/04-50-10.
6. Про надання інформації : лист Львівської митниці ДФС від 10.10.2016 р. № 16234/ЗП/13-70-10/25.
7. Лист Волинської митниці ДФС від 10.10.2016 р. № 9456/03-70-10.
8. Войтов С. Г. Митна вартість товарів: актуальні питання визначення та контролю [Електронний ресурс] / Войтов С. Г. – Режим доступу : <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/6710/7489>
9. Ломейко Ю. А. Митна вартість як об'єкт державного контролю / Ю. А. Ломейко // Економіка та підприємництво : зб. наук. праць молодих учених та аспірантів / Міністерство освіти і науки України, ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана” ; відп. ред. С. І. Дем'яненко. – 2012. – Вип. 28. – С. 427–439.
10. Овчарук І. Г. Митна вартість: проблема реалізації основного методу визначення митної вартості товарів / І. Г. Овчарук, В. І. Царенко // Митна безпека. – 2013. – № 2. – С. 88–93.
11. Симонова Г. Д. Визначення місця митної вартості товарів у системі державного регулювання зовнішньої торгівлі товарами / Симонова Г. Д. – 2010.
12. Терещенко С. С. Митна вартість: сучасний стан, проблеми та шляхи розв'язання / С. С. Терещенко, Г. О. Хабло // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Економіка”. – 2011. – № 1 (45). – С. 20–27.
13. Тоцька Т. С. Державне регулювання митної вартості : дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / Т. С. Тоцька ; Гуманітарний ун-т “Запорізький ін-т держ. та муніцип. управління”. – Запоріжжя, 2007. – С. 160–173.
14. Гупало К. Як повернути надмірно/помилково сплачені митні платежі – позиція Верховного Суду України [Електронний ресурс] / Гупало К. – Режим доступу : <http://arzinger.ua/ua/press/newsletter/103541>
15. Николаенко О. Как вернуть переплаченный НДС / О. Николаенко // Дистрибуция и логистика. – 2014. – № 3. – С. 52–54.
16. Таслицкий Г. Таможенная стоимость товаров: корректировка и контроль [Электронный ресурс] /Таслицкий Г. – Режим доступа : [http://www.pravozahyst.com/userfiles/stoimost\(1\).pdf](http://www.pravozahyst.com/userfiles/stoimost(1).pdf)

17. Щербак О. Обжалование решений о корректировке таможенной стоимости товаров: судебная практика [Электронный ресурс] / Щербак О. – Режим доступа : <http://www.pravozahyst.com/index.php?page=103&news=79>

18. Шинкаренко І. Судові спори щодо митної вартості: проблема повернення переплати митних платежів [Електронний ресурс] / Шинкаренко І. – Режим доступу : http://www.wts.ua/wp-content/uploads/2016/02/1_January_2016_Article_Shynkarenko_compressed.pdf

19. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

20. Постанова Верховного Суду України від 17.12.2013 у справі № 21-439a13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36475586>

21. Тасліцький Г. Розібратися з фіскалами [Електронний ресурс] / Тасліцький Г. – Режим доступу : <http://www.yur-gazeta.com/publications/practice/podatkova-praktika/rozibratis-z-fiskalami.html>

22. Постанова Верховного Суду України від 15.04.2014 р. у справі № 21-21a14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38963284>

23. Постанова Верховного Суду України від 25.11.2014 р. у справі № 21-207a14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42246605>

24. Про затвердження Порядку повернення платникам податків коштів, що обліковуються на відповідних рахунках митного органу як передоплата, і митних та інших платежів, помилково та/або надмірно сплачених до бюджету, контроль за справлянням яких здійснюється митними органами [Електронний ресурс] : наказ Державної митної служби України від 20.07.2007 р. № 618. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1097-07>

25. Постанова Окружного адміністративного суду міста Києва від 27.01.2015 р. № 826/18444/14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42612917>

26. Постанова Верховного Суду України від 16.09.2015 р. у справі № 21-103a15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/232635EЕВ2E0F63EC2257E1F001C20C4](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/232635EЕВ2E0F63EC2257E1F001C20C4)

27. Новицкий М. Власть и единица: лекция [Электронный ресурс] / Новицкий М. – Режим доступа : http://www.inthrschool.org/files/vlast_i_edinita_novitsky.doc

28. Про розгляд запиту : лист ДФС від 19.10.2016 р. № 10981/С/99-99-07-02-03-14

29. Нечитайло О. Принудительное погашение задолженности по бюджетному возмещению. Новеллы от Верховного Суда Украины / О. Нечитайло, А. Поляничко [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.jurliga.ligazakon.ua/news/2015/12/18/138918.htm>

30. Про розгляд запиту [Електронний ресурс] : лист Державної фіскальної служби від 03.11.2014 р. № 2827/щ/99-99-04-03-02-14. – Режим доступу : <http://www.pravozahyst.com/index.php?page=103&news=85>